

Dr. Šemelj Lava
Dvorska 6/II
LJUBLJANA

Z
 Vrednost i uprava
 za Sloveniju i slovenski del
 Julijske Krajine
 LJUBLJANA. Bravceva 4a.

STRA

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

PREVIRANJA

u emigraciji očajana su i van emigrantih krugova. Neki domaći i neki američki iseljenički listovi su registrirali, prema »Istri«, razne polemike u posljednje vrijeme. Neki su iz toga izveli i proizvoljne zaključke, kao da se, tobože emigracija cijepa na razne frakcije.

Medutim o cijepanju nije bilo nigdje govora iz prostog razloga što tog cijepanja organizovane emigracije nema. A previranja ima, i mora da ga bude. Jer naša emigracija postoji već, iako još tada neorganizovana, od 1918 godine. U organizovanoj emigraciji ima sada ljudi koji su ovde već skoro dvadeset godina, a ima i onih koji su jučer došli ovamo. Ima starijih, odgojenih u predratnim političkim borbama u Julijskoj Krajini, a ima i mlađih koji su rodjeni iza dolaska Talijana u naše krajeve. Ima onih koji su školovani u Jugoslaviji uz one koji nisu nikada čitali hrvatsku ni slovensku knjigu dok nisu došli ovamo. Ima seljaka, radnika i takozvanih intelektualaca. Ljudi sa raznim pogledima na svijet — od čistih idealista u filozofskom smislu riječi do materialista. Jedni su u političkom pogledu orijentirani lijevice, drugi desnine. Ima konzervativaca a ima i takozvanih progresivnih mlađih elemenata. Ima učenjaka, pjesnika i književnika s jedne strane i skoro nepismenih s druge strane. Ima imućnijih (iako vrlo malo) i skroz siromašnih i bijednih. Kućevlasnika i onih koji spavaju u azilima, staraca i djece, muških i ženskih, vrijednih i manje vrijednih, jednom rječju: isto onako kao što je sastavljen naš narod dolje, tako je sastavljena i emigracija, s tom razlikom da nas je u emigraciji deset puta manje nego tamo i što je takozvana inteligencija u mnogo manjem omjeru dolje nego ovde.

Bilo bi čudo kada u toj emigraciji ne bi došlo do previranja. Bilo bi i žalosno. Jer to bi značilo da ta emigracija ništa ne vrijedi — da je to neka heterogena masa bez impulsa i života.

Da se nije to previranje ranije ispoljjavalo ovoliko koliko sada, krije su razne iznimne prilike. A osim toga su se u posljednje dve godine zbilja tri važna dogadjaja koja su ustalašala ne samo našu emigraciju. Najprije rat u Abesiniji koji je ustalašao cijeli svijet, a naročito nas; zatim rat u Španiji koji je imao i ima isto toliko odjeka, a napokon posljednji sporazum između Rima i Beograda. Ta tri velika dogadjaja imala su ogromnog utjecaja i na našu emigraciju. Za sva ta tri dogadjaja vezivale su se razne nade i razne streljene. Ta tri dogadjaja imaju i te kakova odjeka medju našim narodom u Julijskoj Krajini, pa se radi toga još u potenciranom opsegu odrazuju na našoj emigraciji.

Ti dogadjaji stavljuju emigraciju pred nove probleme. Jedni smatraju da se te probleme može riješiti na jedan način, a drugi bi htjeli rad usmjeriti drugim putem. Ali svi se slažemo u jednom: treba raditi. To misle i osjećaju i stariji i mlađi, i školovani i neškolovani — svi to osjećamo. I taj osjećaj i ta težnja za akcijom, to stvara, u glavnom, ta previranja. Kada bi mogli objaviti sve one dopise koje primamo, tada bi se to najbolje vidjelo. Ali uz najbolju volju svi dopisi i članci se ne mogu objaviti. Ne našom krivnjom.

Ta zajednička težnja za akcijom ima i ono osnovno zajedničko: zajednički cilj. Jedni misle da se taj cilj može ostvariti jednim putovima, a drugi misle da treba raditi na drugi način da se do cilja dođe. Ali cilj ostaje svima našim zajedničkim.

A to — ta pojačana težnja za akcijom i taj zajednički cilj, to je ono osnovno kod svih nas. I iz te zajedničke osnove proizlaze razna previranja. Prema tome su ta previranja pozitivan znak, znak da je emigracija vitalnija i impulsivnija vi-

ODMEVI PRIJATELJSKE POGODE V BARKOVLJAH

SLOVENSKO PETJE V BARKOVLJANSKI CERKVI — KOMUNISTIČNI ZNAKI V CERKVI

Učitelji zahtevajo od staršeh šolskih otrok pismeno izjavo, da otroci govorijo doma samo italijanski

Barkovlje, aprila 1937. — V Barkovljah pri Trstu so lani spomladи najprej prepovedali slovensko petje in molitev. Odtod se je ta prepoved razširila na ostale cerkve v predmestju in v samem mestu. Sedaj po sklenjenem prijateljstvu je župnik te cerkve, Italijan Glavani (rođen Glavan) prejel od policijske oblasti ustno sporočilo, da sme zopet dopuščati slovensko petje. Župnik je o tem takoj obvestil pevce, ki pa so prejeli vabilo dokaj skeptično. Predvsem so zahtevali zopet svojega pevodenja, kateremu je kvestura lani, ko je ukinila slovensko petje, prepovedala prikazati se v Barkovljah. Zahtevali pa so tudi, da jim župnik pokaže pismeno dovoljenje, kajti dosedaj so imeli prehude skušnje z italijanskimi oblastmi. Dasi jim župnik ni mogel še ugoditi gledate pevodenje, so se pevci vendar zopet zbirali in vadili. V nedeljo, 11 aprila bi morali prvič zopet peti pri maši. Cerkev je bila nabito polna ljudi. Preden so začeli peti, so pevci še enkrat zahtevali pismeno dovoljenje. Ker jim župnik tega ni mogel dati, kajti oblasti so se branile izstaviti tako pismeno potrdilo, so pevci zapustili cerkev in zopet blagoslovil cerkev.

Ta domneva pa je tudi radi tega utemeljena, ker je veliko drugih znakov, da hočejo barkovljanski fašisti, ki so združeni v tamošnjem fašu, ki nosi ime »Floriano Beuzzar«, (fašist Bevčar je bil ubit pri Kanfanaru) preprečiti vsako ugodnost, ki bi jo utegnili dobiti Slovenci po novem prijateljstvu. Ker gre glas, da bo zopet dovoljen vsaj privatni pouk v slovenskem jeziku, so učitelji v šoli zahtevali od staršev šolskih otrok, da podpiše izjavo, da govorijo doma samo italijanski in da je njihov materni jezik italijanski. Ker niso uspeli s to akcijo, so si omislili drugo. Članice ženskega odseka tamošnjega faša hodijo od hiše do hiše in pobirajo podpise na neko polo in bianco. Strankam pravijo, da gre za protest proti ustanovitvi javne hiše v Barkovljah. Verjetno pa je, da hočejo tako izsiliti podpise slovenskih staršev proti zopetni uvedbi slovenskega pouka.

KAKO VZGAJAJO NAŠE OTROKE

Sv. Križ pri Trstu, aprila 1937 V. Sv. Križu pri Trstu obstoja, kakor skoro po svih slovenskih in hrvatskih vaseh italijanski otroški vrtec društva »Italla Redenta«. Na tem vrtcu je nastavljena tudi vrtnarica Maria Vizzolli, ki se odlikuje po svoji mržnji do vsega, kar je slovenskega. Radi tega postopa tudi na najbrutalnejši način z mlađimi, 3—6 letnimi otročki, ki so poverjeni njeni skrbni in negi. Za najmanjši prestopki jih hudo kaznuje. Zato pa si izmislija najkrutejše kazni. Velikokrat jim je že privezala na hrbot stolice in jih prisilila, da so ti revčki tako hodili iz enega nadstropja u drugo. Ce se je kdo drznil le ziniti slovensko besedo, mu

je zalepila usta z obližem in zaprla v klet. Otroci so živeli v takem strahu pred njo, da se niso upali o tem povedati doma.

Pred dvema tednoma je na tak način kaznovala tudi petletno Ledo Umjarjevo. Dekletce pa se je upiralo in si je strgalo obliž z ust. Vrtnarica mu je naleplila zato še večjega in pustila otroka več ur samega v kleti. Ko je prišel otrok ves preplašen in prejkan domov, je vse povedal materi. Okoli usten je imel že ostanke obliža. Tako je prišla krutost vrtnarice Vizzolijevne na dan. V vsem kraju vlada hudo razburjenje, zlasti ker oblasti niso smatrane za potrebno, da se za stvar zanimajo.

Naši kraji po podpisu pogodbe

Trst, aprila 1937. — (Agis). — Vesti, ki so jih prinašali italijanski časopisi o koncesijah, ki jih bodo deležni naši ljudi po podpisu pogodbe, so marsikoga opogumile, da se sprostil in je dal duška svojemu veselju.

V Nabrežini pri Trstu je vladalo za velikonočne praznike posebno razpoloženje. Ljudje so se zbirali po cestah in gostilnah in komentirali najnovije dogodke. Vse gostilne so bile polne naših ljudi in vse povsod si slišal prepevanje, ki ni bilo od nikog moteno.

V Tolminu prihajajo ljudje na davkarje radi izplačila 5 postotnega posojila. Ni redek slučaj, da davkoplačevalec nemote-

no govoriti v materinem jeziku, kar prej ni bilo dovoljeno.

Malo drugače je v Aldovščini, kjer so domačinom občinski uradniki zažugali, da bodo občutili posledice, če se bodo v bodoče še predrnili govoriti v svojem jeziku.

V Sv. Križu pri Trstu pa je bilo našim ljudem že naprej zagotovljeno, da se ne bodo razmere v ničemer izpremenile.

V goriški okolici se širi govorica, da je dobil pred časom konfinirani učitelj Franc Batič, doma iz Šempasa, dekret, s katerim je bil imenovan za učitelja v Komnu. V dekretu je bil baje poleg italijanskega naziva Comeno tudi slovenski Komen.

„Sirite, Istru“

Šaljite pretplatu!

še nego ikada do sada. To ne znači cijepanje. To je jedino traženje putova — što je uspješnijih i efikasnijih putova k cilju. Hoće li se emigracija opredijeliti za jedan ili drugi put, to nije toliko važno koliko je važan onaj jedan zajednički cilj kojem je usmjerena cijela emigracija i svaki pojedini emigrant. (t. p.).

**ŠALJITE DUŽNU PRETPLATU!
 NE DOZVOLITE DA PROPADA
 OVAJ NAŠ JEDINI LIST!**

»Le Ultime Notizie« od 20 t. m. priča da je arketiran Silvester Ščuka iz Barkovljah ki je baje oskrnitelj barkovljanske cerkve.

VRNITEV KONFINIRANCEV

Trst, aprila 1937. Sedaj so se že skoraj vsi naši konfiniranci vrnil z otočkov in drugih krajev deportacije. Med njimi so tudi vsi mladeniči, ki so bili obsojeni na večletno konfinacijo radi božičnih darov otrokom o božiču 1935. Tako so zopet doma zdravnik dr. Stanislav Sosič, ter absolventa trgovske visoke šole Roman Pahor in dr. L. Turina. Vrnil se je tudi trgovec Gregorij, ki je bil iz istega razloga konfiniran. Pri njem so še posebej opažali slednice »preiskavec«. Izgubil je namreč pri tem skoro vse zobe.

Ostalo pa je še vedno nekaj naših ljudi v konfinaciji, tako Leban iz Gorice, Bajt in Ivo Didič iz Idrije ter razni drugi.

IZ JEČE SE NI ŠE NIHČE VRNIL

Trst, aprila 1937. Nihče pa se ni do danes še vrnil iz ječe. Tudi niso menda z izjemo dveh duhovnikov, nikomur vzel policijsko nadzorstvo, ne onim, ki imajo to kot dodatno kazen po prestani ječi ali zaporu, ne drugim, ki jim ga je naložila policijska oblast. Pač pa so enega mladeniča, ki se je vrnil domov, da položi visoke izpite na visoki šoli v Trstu, zopet postavili pod policijsko nadzorstvo.

Medtem pa že grozijo z novimi konfinacijami. Tako so še 31 marca pozvali mladega pesnika in pisatelja Stanka Vučka na goriško kvesturo. Očitali so mu, da je dopisnik inozemskih listov. Ker je bil ta očitek docela neutemeljen, mu niso mogli ničesar storiti. Vendar mu je kvestor hudo zameril, da se je sploh učil slovenščine in da piše v tem jeziku. Grozil mu je s konfinacijo, ako se ne bo v tem pogledu zboljšal.

TALIJANSKO-JUGOSLOVENSKA TRGOVSKA KOMORA NA RIJECI

Sušak, 20 aprila 1937. U subotu je na Rijeci konstituirana Talijansko-jugoslovenska trgovska komora uz sudjelovanje riječkih i sušačkih privrednika svih struka. Ta komora imat će za zadatok, da poradi oko trgovackog, privrednog i kulturnog zbiljenja i saradnje izmedju Italije i Jugoslavije, a služit će ujedno kao burza onih produkata i robe, koja dolazi u obzir za medusobnu izmjenu. Izabran je privredni odbor, u koji je ušlo šest lica, i to tri iz Sušaka i tri iz Rijeke, koji će izraditi pravila, dati ih na odobrenje i odmah početi radom. Do sada javilo se za članove oko 60 privrednika.

Riječka »Vedetta d'Italia« i trščanski »Piccolo« pozdravljaju osnivanje ove komore i očekuju, da će njen rad mnogo dobiti primjeti što boljim uzajamnim privrednim industrijskim i kulturnim odnosima.

NAŠ ŠOLSKI OTROK

Reka, aprila 1937. (Agis). — Razmere, ki vladajo v naših šolah, so vsem dobro znanе. V času italijanske vojne pohoda v Abesinijo, so morali učitelji redno vsak dan poučevati otroke o »velikih fašističnih zmaga«, o »slavi in moći fašizma« itd. Jasno je, da so morali otroci tudi vse svoje šolske in domače naloge izvajati samo na tej podlagi. Tako je nekoč nek otrok hotel povdati v šolski nalogi med drugim, da je Graziani brojčavil Mussoliniju, da je na čelu svojih čet stopil v Addis Abebo, pa je napisal:

»... che ha messo la testa in Addis Abeba.«

Sedaj bi morali otroci iz vsake šole po sebe napraviti kak kos ročnega dela za fašistično razstavo v Rimu. A ker je termin prekratek, bodo morale učitelje in učitelji sami izvršiti delo, ki naj označi fašistično razstavo kot delo naših otrok...

Čiščenje v Francovi vojski

Doznavata se iz zanesljivih virov, da se je general Franco odločil, da izvede v svoji vojski čiščenje, ker se je ugotovilo da je med njegovimi vojaki tudi večje število — Spencer

NAŠA EMIGRACIJA

Iz Vojvodine smo primili ova dva članka povodom naše posljednje opaske na račun jednog emigrantskog društva koje je okružnjem protestiralo protiv nekih članaka u listu. Posljednji put smo bili konstatali da se primjedbe u okružnici potječu jedino iz neobaveštenosti i ličnih razmintonilaženja između pisca onih članaka i potpisnika rezolucije.

Budući da su ova dva članka poslana iz istog kraja, donosimo ih vrlo rado i još jednom napomjenju da smo spremni donjeti svaki članak i deo ološke prirode o našoj emigraciji, bez obzira da li se slažemo s tim izlaganjima.

*

Primjedba na članak »Jedno emigrantsko društvo«

Na članak »Jedno emigrantsko društvo«, koga je donijela »Istra« od 16. o. m. a u vezi sa objavljenim člancima od 5. II. i 5. III. osjećam se ponuknem da napisem nekoliko redaka u namjeri da najbolje posluže svrši: ali i nako u namjeri da branam ičnosti ili da ih napada m. između emigranata ne bi apsolutno smjelo biti nikakve razlike, kad je u pitanju zajednička stvar, stvar Istre, našeg zavičaja. I možda će tko god kazati da i nemal. Kamo sreće kad ne bi bilo. Pa ipak razlike se ispoljavaju i možda dobro, što se pojavljuju.

Milieu i vrijeme su jaki činoci koji utječu na svakog čovjeka pa i emigranta, te uplivaju i na čitave jedinice. Koltika tolika materijalna smrtenost, ljudi i događaji vremenski čine da mnogi u našim redovima zahoravaju ili zanemaruju ono što je najbitnije u njima!

Svaki iskren emigrant mora se i trebao se savršeno složiti sa mnogim izlaganjima iznesenim u članku »Naša emigracija«. On je, uvjeren sam, napisan u najboljoj vjeri da posluži svrhi, da začmale probudi, da istakne u nama svima emigrantsko »ja« iznad svega! Da je tomo tako dokaz je i komentar redakcije našeg lista, kao i glasovi, koji se javljaju iz raznih krajeva Jugoslavije. Da u našoj organizaciji u nama samima, kako pojedincima, tako i društvima nije sve u redu, nije svaka stvar na svom mjestu, dolazući i povremenim članci najistaknutijih emigranata. Jedno nam treba biti jasno: Prije svega i iznad svega, kako emigrantska svijest i nitko od nas ne bi smio da iz svog srca izbriše riječ kralju, ali u kojoj je sve rečeno »emigrante. Izbriše li nekog od nas tu riječ, on može biti dobar čovjek, vrijedan i marniv u svom zvanju, može i raditi na kulturnom i prosvjetnom polju sredine u kojoj živi, pa ako hočete i biti savremen i napredan čovjek zadodjen naširokogruđnjim demokratskim načelima, ali jednoga na prvom mjestu nema, nije emigrant u našem smislu te riječi.

Uzmimo da takav pojedinac uzme vodstvo društva, koje nosi naziv »Istra« ili »Istra, Trst, Gorica« ili koja bilo drugo ime, on će kao čovjek, po onoj »ribo od glave smrdje, uplivati i na članstvo, što će se ispoljavati i na sastancima i stjelima i priredbama, na kojima mogu učestvovati najmodernija glazbala, ali već po tome što tu nema duha roženice ni moga osjetiti će se pomanjkanje i onoga emigranata.

Pa ako je napisao članak »Naša emigracija« postovan Barba Lujo, koga pisac ovog članka ima čest poznati, učinio je to u najboljoj vjeri da što više posluži svrši. S time bi bez sumnje svaki od nas trebao biti na čistu. I upravo je čudno kako se je nekako, ili čak i čitavo društvo našlo ponutanim da naglašava da su talci članci problematičnog sadržaja. Ja mislim da mi kao emigranti nismo problematični, mi bi mogli biti samo problem, jedan dio problema dviju zemalja Jadranskog mora. Ako se mi dake osjećamo emigranti, ako su u članku »Naša emigracija« iznesene naše dužnosti, to je u najmanju ruku od svakog emigranta samo pohvala vrijedno! Daleko od toga da bих htio braniti »Barba Lujin« članak. On se sam branii. Daleko i od toga da bih htio drugog napadati. Ali, ono što jeste, jeste! U svakom pojedincu imade više ili manje eminentnosti, kao i u svakoj jedinici, ali ja mislim, da se vratim na početak, da smo mi u prevoj redu samo emigranti. A da to danas nažalost menjava obzirom na sredinu u kojoj živimo, jasno je. Možda svaki pojedinac nije zato niti kriv, jer je i vrijeme i sredina kriva, ali zato, gdje se to primjećuje treba to ostraniti, emigrantskom svješću. Uličko ljudi primaju na razne načine i različito ih primjećuju i tumače ali ono što je najčišće i najlepše morali bismo imati 100% svj jednak. Oni koji poznaju emigrantstvo »Barba Lujin« priči će mu prije ili posle otvoreno i iskreno, što će biti na korist svih nas i naše zajednice emigrantske stvari. — (r.)

MLADJI GOVORE...

Ideali naši jasni su, kao dan i plemeniti kao pravda. Oni leže duboko u našim srcima, čisti kao svetinja, ma da su zasada materijalno neostvarljivi. Svakog izbjeglice iz dubine polcrede nostalgiju za starim zavidičem, ona mu je misao vodila, misao koju presadjuje sa sebe na svoje potomstvo. Narječe naše, pjesma, običaji, nošnja, cijela historija naša, prelaze na mladje generacije, zadiru u njihov instinkt i dušu, i u novoj sredini mi ne izumiremo, već, naprotiv, prestatvljamo čvrstu česticu otrgnutu iz života naše Julijanske Krajine, sposobnu da idejno živeti i da se bori.

Da li se sve to zbilja događa s nama? Da li ti mlađi koji nisu rodjeni tamno, ili koji su i mlađeni, ali koji su neposredno za

POSLJE SPORAZUMA...

KNJIŽEVNIK, BIVŠI MINISTAR, NARODNI POSLANIK I TRGOVAC IZ JUGOSLAVIJE O PRIJATELJSTVU S ITALIJOM

Na drugom mjestu donosimo akciju riječkih talijanskih krugova za manifestiranje jugoslovensko-talijanskog prijateljstva, a ovdje donosimo nekoliko izjava poznatih ljudi iz Jugoslavije o potrebi što užih veza između jedne i druge obale Jadrana.

SVETISLAV STEFANOVIĆ, KNJIŽEVNIK

Tršćanski »Piccolo« objavio je opsežan intervju svojeg urednika sa književnikom Svetislavom Stefanovićem, koji se već dugo zalaže za što tijesnje prijateljstvo i suradnju Italije i Jugoslavije i koji je na čelu pokreta za stvaranje jednog talijansko-jugoslovenskog udruženja u Beogradu, koje je nedavno i osnovano. U svojoj izjavi koja je dosta opširna g. Stefanović veliča fašističku Italiju i fašizam kao izraz i sistem novog nacionalizma, koji bi imao očuvati svijet od komunističkog otrova. Na toj liniji shvaćanja g. Stefanović ističe potrebu što intenzivnije suradnje Italije i Jugoslavije na suzbijanju komunizma.

U pogledu programa koji si je postavio talijansko-jugoslovensko udruženje u Beogradu g. Stefanović kaže, da je u projektu stvaranje jedne jugoslovenske akademije u Rimu za jugoslovenske slikare, muzičare, književnike i naučenjake. Osim toga radi se na osnivanju jednog udruženja za suradnju intelektualaca, na se je u tom pogledu naišlo na puno razumijevanje na jednoj i na drugoj strani. Da bi se prijateljske veze obiju naroda što jače učvrstile potrebno će biti osnovati stipendije za jugoslovenske studente, koji bi polazili talijanske visoke škole u mnogo većem broju.

A trebalo bi stvoriti i lietne kolonije za jugoslovensku omladinu, kola bi u Italiji otvarala svoje oči prema novim horizontima i novim idealima

te bi se ujedno oslobođala patološkog i epidemijskog kontakta sa boljevizmom.

G. Stefanović, koji je funkcioner Ljetićevo »Zbora«, preveo je Mussolinijevu knjigu o korporativnoj državi, koja je nedavno izšla u Beogradu i on je posve usvojio fašizam kao novi sistem države i društva, te i u ovoj izjavi veliča fašizam, koji naziva organizovanom, centralizovanom i autorativnom demokracijom.

DR. OTON FRANGES, BIVŠI MINISTAR

»Giornale d'Italia« donosi jednu izjavu bivšeg ministra poljoprivrede dra. Otona Frangesa, koju je on dao beogradskom dopisniku ovoga lista.

U ovoj izjavi g. dr. Franges izražava zadovoljstvo, što je zaključen talijansko-jugoslovenski sporazum. Napominje da su sporazumi, naročito privredni, koji se za-

klijučuju u dvoje korisni, dok kolektivni ugovori zbog komplikovanosti, ne mogu da budu efikasni.

MITA DIMITRIJEVIĆ, NARODNI POSLANIK

Riječka »Vedetta d'Italia« donosi razgovor svoga urednika, kolega ie ovaj imao sa g. Mitom Dimitrijevićem, narodnim poslanikom, na prolazu preko Rijeke iz Rima, gde je g. Mita Dimitrijević bio članom jugoslavenske delegacije na konferencijama Interparlementarne unije.

G. Dimitrijević kaže da je veoma ugodno iznenadien gostoprivstvom i ljubaznom pažnjom, koji su ukazani u Rimu i svuda u Italiji jugoslavenske delegacije na ovoj konferenciji. G. Dimitrijević je u Rimu bio primljen kod ministra vanjskih posala erofa Ciana, s kojim je ostao u razgovoru čitav sat i njegove su impresije iz Rima našljene u pogledu srdačnosti odnosa Italije i Jugoslavije nakon zaključenja beogradskog sporazuma. On ističe potrebu što intimnijih kulturnih veza, da bi se oba naroda što bolje međusobno upoznala i blizila. Što će biti našljeli zalog trainom prijateljstvu.

Na koncu nadodaje »Vedetta d'Italia« da će revija »Termini« štampati u prijedodu neke stvari Mite Dimitrijevića, i da će njegove drame biti doskora prikazivane na naivećim talijanskim pozornicama.

FRANO LENTIĆ, TRGOVAC I ZAGREBA

»Piccolo« donosi njegov članak pod naslovom »Pace adriatica«, pa kaže da se Lentić skromno potpisuje kao trgovac, ali, kaže »Piccolo«, kada trgovci misle kao što on misli, zasluzuju da ih se smatra odličnim političarima. »Talijansko-jugoslovensko prijateljstvo, koje je istiniti duhovni savez dvaju velikih naroda, odredjeno je da donese najbolje plodove i da svlada sve prepreke«, nastavlja »Piccolo« u vodu, na zatim donosi pismo g. Lentića.

Lentić spominje svoju izjavu »Piccolo« pred više od desetak godina, u kojoj da je bio rekao, kako Jugoslavija mora dati prednost Italiji pred Engleskom i Francuskim, iza kako je Italija zaslugom Mussolinija prestala da bude anemična, pa na stavlja:

»To moje mišljenje zadržao sam neokrnjenim kroz sve ove godine, a ako se činilo, da me dogadaja demantiraju, to je trebalo pripisati profesionalnim političarima, a ne poslovnim ljudima, još manje jugoslovenskom narodu. Ako nade svih pravih Jugoslovena nisu bile do sada ostvarene, treba zato kriviti nesretnu politiku, koja je gurnula Jugoslaviju protiv njezinih interesa medju sankcioniste.

Ali zašto da spominjemo prošlost, kada nam sadašnjost očrtava lepšu budućnost...«, kaže gospodin Frano Lentić, trgovac iz Zagreba.

IZLET „DOPOLAVORA“ IZ RIJEKE U ZAGREB i izdavanje dvojezične revije »Termini«

Zagreb, 19 aprila 1937. — U subotu 17. o. m. priredjen je iz Rijeke izlet u Zagreb. Došlo je oko 200 izletnika u velikim autobusima. Prema pisanju riječke »Vedetta d'Italia«, to je bila »gita dopolavoristica« (izlet Dopolavora). Medju izletnicima je bio i direktor »Vedette d'Italia«, Arnaldo Viola, kao i direktor revije »Termini« Gerini, te urednik te revije Marussi. Oni su došli u Zagreb da bi stupili u kontakt sa istaknutim ljudima. Gerini i Marussi su izjavili, da oni niste, da bi se izdalo posebni broj književne revije »Termini« na talijanskom i na hrvatskom jeziku. Na hrvatskom jeziku bi donijela radeve najboljih talijanskih književnika, a na talijanskom radeve najboljih hrvatskih književnika, a na talijanskom radeve najboljih hrvatskih književnika.

U nedjelju su se gg. Viola, Gerini i Marussi sastali sa nekim ljudima u Zagrebu, navodno književnicima, (dr. Pallua, Vie-

kovska Rubelli, dr. Veselić, Tereza Skringer) medju kojima je bio književnik Milan Begović, sa dr. Hergesićem i Filipom Lukasom, predsjednikom Matice Hrvatske. Tu se, po viesti »Vedette d'Italia«, govorilo o redakciji posebnog broja revije »Termini«.

Izletnici su se vratili istim putem u nonedičku ulutro.

TALIJANSKI IZLETNICI ZADOVOLJNI SU BORAVKOM U ZAGREBU

Sušak, 25. aprila. U današnjoj riječkoj »Vedetti d'Italia« opisao je direktor ovoga lista Viola koji je učestvovao na prvom izletu iz Rijeke u Zagreb, put i boravak izletnika u Zagrebu. On naglasuje da su svi učesnici bili sa ovim putom potpuno zadovoljni, i da su u Zagrebu bili srdaćno primljeni. Prilikom ovoga izleta došli su talijanski književnici, novinari i privrednići u kontakt sa srodnim grupama u Zagrebu, i utvrđena je uzajamna saradnja na kulturnom i privrednom polju.

cije, koje nisu duboko shvatile taj najvažniji problem naše emigracije.

Sve to, možda, nije i ne mora biti tako crno kako si mi predstavljamo, ali to se pitanje nameće samo od sebe, bez obzira na sadanje stanje.

Umjesto da medju sobom polemiziramo sa neumjesnom ironijom i nepotrebnim aluzijama, — pratimo tu našu mladež u korak sa našim milim istarskim narječjem, pružimo joj cvjet naših melodija, dajmo joj mogućnosti da sa nama saradjuje i stvara.

Vi, roditelji, i vi, idejno svijesni intelektualci, na vama je sveta dužnost da tim putem povedete našu mladež!

Eto, to je suština problema naše emigracije.

IVO CACIN.

IZVOZ MAGARACA U ITALIJU

U Italiji vlada veliki interes za naše konje, a osobito magarce. Očekuje se dolazak mnogih kupaca, pa su cijene magarcima u porastu. — (»Koprije«)

FIGURA POMERSKOG ŽUPNIKA. TOME FRANCA

Pula, aprila 1937. — Prošli mjesec čitamosmo u puljskom dnevniku »Corriere istriano«, da je sv. Otac u Rimu podijelio pomerskog župnika Tome Franca papinski blagoslov.

Toma Franca, raspop u svojim mladim godinama, sramotno i bez uspjeha bio se je vratio sa medicinskog fakulteta iz Beča u materino krilo u Poreč u Istri. Ne znamo, da li se je pokorio za počinjene grijehu u Beču. Počeo je kao pop svoju karijeru u Šišanu kraj Pule i Šišanci su ga bili otjerali. Radi nekih nedjela, seljaci iz Nove vas kod Poreča otjerali su ga kosama i kosičićima.

Po okupaciji naših krajeva sa strane Talijana išao je bez dozvole biskupije u Firencu, da nastavi neke nauke, misleći da će ga Talijani učiniti nekim komandatorom, kad tamo, i opet bez uspjeha, sramotno se je vratio na Porečtinu. I opet bez dozvole biskupove, našao je neku župu i počeo tamno da vrši službu božju.

Figura don Franche je ovakova: star 70 godina, pop u miru, bez peta, neprestano se obiljuje. Na njegovome pogledu vidi se, da je zločest i osvetljiv. I sam biskup se straši da u njega dirne.

Pitalo se je biskupa Pederizolija, zašto ne može dati Pomeru mladog svećenika, jer Franca mrzi narod, a narod mrzi Francu. Biskup je odgovorio, da ga mora svakome po nekoliko godina baciti na pleća. Ali Pomeri su ga već siti, jer je tamo punih 10 godina.

Bilo mu je naloženo od crkvenih vlasti da drži propovijed i u našem jeziku. Ali otkako je i Jugoslavija bila pristupila sankcijama, o našem jeziku ni riječi.

Franca gleda ružno, što ne vidi nego par starih žena i nekoliko ljudi nedjeljom u crkvi. Tada on prijeti i zazivlje Boga da pošalje tuču, a ne kišu na usjeve naših seljaka. Ni harmoni, kojega je sv. Otac darovao pomerskoj crkvi, ne može primati Pomerce u crkvu. Franca proklinje, zove bolest na naš narod, da nije štograd u rodu onom »čovjekoljubivom Španjolskom Francu?«

<h2

MALE VESTI

— Po vseh večjih krajih, v Goricu, Vidmu in drugod so v zadnjem času po noči neznanzi zlikovci nalepili velike karikature, ki prikazujejo M. kako prosjači z iztegnjeno roko, italijanskega K. ki igra na harmoniko in papeža ko mu stresa denar, oziroma grofa C. ki nosi vrečo z jugoslovensko moko.

— 9 marca se aretilari v Rovigu 27 oseb radi antifašistične propagande, enako 17 marca 97 oseb v Parni.

— 26 februarja sta se pojavili dve letali nad Milanom in metali letake. Enako 25 februarja eno letalo nad Rimom.

— Via Ruggero Boscovich ima da se prozove jedna ulica u Zadru. »San Marco« tim povodom piše »da će na taj način biti ovjejkovanje ime dalmatinskog učenjaka kojega se sjetila cijela Italija prigodom 150 godišnjice njegove smrti.« — Uz to će jedna ulica biti prozvana »Via Bruno Mircovich«, imenom palog fašiste u Abesiniji.

— Sušačkoj policiji prebačeno je i predano iz Rijeke 6 »slijepih putnika«, koji su pokušali da se sa parobrodom »Ljubica Matković« prebače besplatno i bez isprava u Španiju. Medutim ih je talijanska policija otkrila na parobrodu u Napulju, gdje je brod pristao i sklunula sa broda, a nakon toga ponovno vratila i predala jugoslovenskim vlastima u Sušaku.

— U Boljunu je umro Franjo Urbančić od posljedica ozljede kamenom u glavu. On je na Uskrs bio u Lupoglaju i pri povratku ga je netko udario tako jako kamenom da je sada od toga umro. Krivci nisu poznati.

— Teške nesreće u krapanjskom rudniku dogadjaju se vrlo često, valjda više nego u i jednom rudniku na svijetu, radi toga što se nastoji rudnik iskoristiti do maksimuma i što se sigurnosne naprave ne provode. Prošle sedmice su poginuli Milovan Anton Ivanov, star 35 godina i otac troje djece iz Cabrunića, a smrtno je ranjen Rušić Ivan Petrov star 39 godina iz Svetе Nedelje. Na njih se srušio velik blok ugljena za vrijeme rada. Rušić je otpremjen u teškom stanju u bolnicu.

— Razbojničkoj bandi Šepić i drugovima odbrzano je sudjenje na Rijeci. Šef države Ivan Šepić upućen je na promatranje, a ostali su kažnjeni: Vjekoslav Jurdana na 24 i pol godine, Frederik Slavić 17 godina i 4 mjeseca, Ivan Besednjak 4 godine, Dušan Frlan 6 godina, Idone Manzolini 8 mjeseci.

Oprošteni su Liberat Udoovičić i Franjo Ravnič radi pomanjkanja dokaza.

— V ladjedelnicu pri Sv. Roku pri Miljah je neka italijanska križarka u popravilu, ki ima razbito vso palubo. Enako je tudi v ladjedelnicu San Marco druga italijanska vojna ladja v popravilu. Še dve pa da sta v drugih ladjedelnicah. Te ladje so bile baje tako hudo poškodovane v bitkah pred Španijo.

— V Krapnu so aretilari okoli 200 delavev, ki so bili ranjeni v zadnjih šestih mesecih. Obdolžujejo jih, da so se sami ranili, da bi dobivali podporo.

— Novo zgrajena naselbina, ki se je imela prvotno imenovati »Liburnija«, a so jo končno krstili za »Arsak« (Raša), je doživelja že prvo nesrečo. Postavljena je namreč tako nesrečno na dno ozke doline, da je izpostavljena mrzli burji od severa in še manj prijetnemu široku od juga. Kadar pa ne piha veter, se nabira nad njo vlago. V začetku pomlad pa je bila naselbina, ki ni niti še dograđena, že pod vodo. Radi tega vlada med delavci velika nejavnost proti onim, ki so izbrali sedež naselbine.

— 12. februar so v Reggiju Emilia zaprlji 126 ljudi. Odkrili so baje tajno radio postajo, ki je oddajala vesti o dogodkih v Španiji.

ZAKLJUČNO PREDAVANJE »SOČE« V LJUBLJANI.

Ljubljana, 20 aprila 1937. Zaključno predavanje v društvu »Soča« v Ljubljani te se bo v soboto 24. t. m. v salonu pri »Levi« op. pol. 21 ur. Nas rojak in odšte predavatelj g. prof. Dr. Lavo Čermelj zaključil letosnoj 17. sez. no s zelo lepim govorom: »Kritičen pogled nazaj za uspešnejše delovanje v bodočnosti. Ob tej prilici, podal bo pregled o delovanju naše emigracije in življenje našega naroda o brezket letu in očetral pogled za bodočnost z ozirom na sedanji položaj. Za tem sledi prosta zabava s petjem. K temu zaključnemu večeru vabimo vse tovarše Sočane, člane vseh emigrantnih društev v Ljubljani in okolici ter vse naše prijatelje. Vstop je vsem prost. Vsi dobro došli!«

Predavateljski odsek.

CIJELA ZAGREBACKA STAMPA JE OD LICNO OCIJENILA MATETIČEVE »ROZENICE«

Cijela zagrebačka stampa, pišući o koncertu »Lisinskega« u Hrvatskom glazbenom zavodu, najpovoljnije se izražava o »Roženicama« Matetića-Ronjova. Tako »Jutarnji list« od nedelje 18. m. piše u superlativima o Matetićevi kompoziciji. Tako isto i ostala stam-pa, jedino »Obzor« spominje da je »Ča-če moj« bolji od »Roženica«.

U FOND „ISTRÉ“

U FOND „ISTRÉ“ BROJ 16
Eduard Panek, Passau . . . D 15.—
U prošlom broju objavljeno . . . D 40.371.60
UKUPNO D 40.386.60

TOTALITARNE „VOLITVE“ V DANAŠNJI ITALIJI ŠTUDIJA GAETANA SALVEMINIJA V AMERIŠKI REVII

Pod tem naslovom je znani italijanski profesor in politik Gaetano Salvemini v letosnjem februarju objavil zanimivo študijo o parlamentarnem zastopstvu v Italiji.

Po kratkem uvodu, v katerem opisuje avtor naloge in sestavo italijanskega sejma v parlamentu do leta 1929, pride on do zaključka, da bi senat, kakršen obstaja danes v Italiji, bil za Mussolinijem idealno zastopstvo, spričo katerega bi bila izvoljena zbornica docela nepotrebna. Če je Mussolini kljub temu še dalje ohranil tudi še vsaj navidezno izvoljeni parlament, je storil to radi tega, ker bi sicer ameriški bankirji ne vlagali svojega denarja v italijanske papirje, ako ne bi mogli ameriški časopisi trditi, da je Mussolini res zastupnik italijanskega naroda, kakor pričajo to »volitve«.

Nato opisuje in karakterizuje Salvemini sedanje parlamentarno zastopstvo v Italiji. Pri tem razčlenjuje na vse tri faze, ki tvojijo volilni akt: najprej »imenovanje kandidatov« po Narodnem svetu konfederacij delodajalcev, delavcev in profesionalcev, nato »določitev poslancev« po Velikem fašističnem svetu in končno »odobritev predložene liste« po volilcih. Vse tri faze so prave farse. Kajti člani Narodnega sveta, ki imenuje kandidate, so vsi direktno ali indirektno od samega načelnika vlade imenovani in kot člani fašistične stranke obvezani s strogo vojaško disciplino na njegev ukaze. Razen tega pa je njihovo delo le iluzorno, kajti Veliki fašistični svet ima pravico, da črta celo vse predlagane kandidate in imenuje druge osebe, ne glede na njihovo pripadnost tej ali oni konfederaciji, za poslance. Veliki fašistični svet, ki določa poslance, pa je kakor nekdanji Napoleonov »Conseil d'Etat« samo slepo orodje v rokah načelnika vlade. O tretji fazi, o odobritvi predložene liste, ni treba, da izgubljamo časa, kajti večini naših čitateljev so uporabljene metode iz osebne izkušnje predobro znane.

Sprito uporabljenih metod se ne smemo čuditi, ako je leta 1929. glasovalo 89% vseh upravičencev, in da je od teh 8,500,000 bilo za predlagano listo in da jih je le 136,000 bilo »tako korajnjih ali noril, da so izvali črnosrajčnike samo radi zadoščanja, da bi smeli svoj popolnoma brezkrišni »ne« spustiti v volilne žare«.

Leta 1934. je bil uspeh še večji. Od 10,433,536 vpisancev jih je glasovalo 96,25%, in sicer 99,84% za listo in le 15,265 ali 0,15% proti. V tem pogledu je Musso-

lini celo prekosil Hitlerja, ki je leta 1933 odnesel 92,8, leta 1934 89,09 in leta 1936 98,79% vseh oddanih glasov.

Salvemini pravi, da je s takim skoro stodstotnim plebiscitem »italijanski narod hotel dokazati, da je endoušno zadovoljen z gospodarsko krizo, z znižanjem plač in povečanjem brezposostenosti in ubožnosti v zadnjih sedmih letih«.

»Endoušno je bilo«, pravi avtor, »tudi zadovoljstvo pri Nemcih v Južnem Tirolu ter pri Slovencih in Hrvatih v Istri. V Južnem Tirolu je bilo vpisanih 51.952 volilci, od teh jih je šlo na volišče 48.543, a le 516 jih je glasovalo »ne«. Reška, Goriska, Puljska in Tržaška pokrajina, ki imajo 500.000 Slovencev in Hrvatov, so izkazale 240.599 volilnih upravičencev, glasovalo jih je 230.954, toda ne več kakor 418 proti. Se v januarju 1931 je fašistični tisk ugotovil, da so antitalijanski elementi samo v zadnjih štirih mesecih v ozemlju, kjer bivajo Slovani, zagrešili več kot tisoč zločinov, med katerimi pet umorov in 40 oboroženih napadov. 18. šol, vrtcev in gospodarskih poslopij je bilo upelejnih. Tedaj je bilo tudi osem terorističnih deliktov in 4 spionažnih. Posebno tribunal za zaščito države je od februarja 1927 do julija 1932 obsodil 106 Slovanov na vklupno 1.124 leta ječa in pet na smrt.

Iz plebiscita od marca 1934 izhaja, da čim številje so aretacije, kazni, obsođa na ječo in konfincacijski na otokih, tem večje je navdušenje 500 tisoč Slovanov za Mussolinijem.

V zadnjem poglavju prikazuje avtor pravo bistvo tako zvanega Narodnega sveta za korporacije, ki je bilo prvo dočeno, da s časom prevzame funkcije parlamenta. Toda že leta 1933 je sam Mussolini izjavil, da iz tega ne bo nič. Rekel je dobesedno: »Neki paralitični Svet korporacij bi hotel prevzeti nasledstvo paratične zbornice poslancev«. 25. marca 1936 pa je naznanil svetu, da bo funkcije poslancev zbornice prevzela glavna skupščina 22 korporacij, ki si bo nadela ime »Zbornica fašev in korporacij«. Seveda bodo tudi člani te zbornice dejansko designirani od samega Mussolinija, primerna propaganda pa bo pokazala svetu, da je tudi v tem primeru »Mussoliniju poverjena oblast od volje naroda«. L. C.

POSVETITEV NAŠIH DVEH NOVOMAŠNIKOV V IDRIJI

Novomašnika bo posvetil nadškof Margotti v Idriji

Idrija, aprila 1937. — (Agis). — Letos v mesecu juniju bosta pela novo mašo dva Idrijčana, in sicer Kušman Jože in Hrnat Franc. Za ta izreden dogodek se Idrijčani že danes pripravljajo. Posebno pozornost je vzbudila med domačini namer goriškega nadškofa Margottija, ki se je odločil, da bo posvetil novomašnika v njenem rojstnem kraju Idriji, in ne v sedežu nadškofije, kakor je to običaj. Kaj je nadškof Margottija napolnilo za to odločitev, ki je presenetljivo izjemna, ni znano. Vemo le, da je bil do pred nedavnim našemu mestu posebno nenaklonjen in se je

v tem smislu tudi sam izrazil ob priliklanske birme v Idriji.

Ob tej priliklji naj pripomnimo, da je Idrija dala našemu narodu že večje število duhovnikov, ki so se deloma izselili v Jugoslavijo, deloma so ostali po naših vseh, od teh je bil eden konfirman, drugi je pa deležen posebnega policijskega nadzorstva.

Oba novomašnika sta sinova idrijskih ruadarjev ter jima ob tej priliklji želimo obilo uspehov v njihovem, posebno za naše kraje, težavnem poklicu.

Težak život seljaka u Ćićariji

Mune, aprila 1937. — Kod nas je ujvijek bilo težko živjeti, ali sada je to pogotovo. Jer i ono malo zasluga što smo imali prodajom drva, oduzimljim nam trgovci iz Rijeke i Trsta, jer oni imaju kamione, što mi nemamo. Osim tega se više puta dogodilo da su noču dolazili ti kamioni u naše šume i natovarili naša posječena drva i odvezli ih. Do sada se nije nikome ništa dogodilo za tu kradju, iako smo svaki slučaj prijavljivali.

NOV POŠTNI URAD IN OROŽNIŠKA POSTAJA NA TOLMINSKEM

S. V. Lucija, aprila 1937. (Agis). — Bližnja vas Idrija ob Bači bo dobila v najbližnjem času svi poštni urad in karabinersko postajo. Dosedaj so spadali za prvo in drugo nad S. V. Lucijo. Otvoritev noštrega urada je bila zelo dobrodošla.

ODLIKOVANJA ZASLUŽNIH ZEMLJORADNIKA U ITALIJI

Talijanska stampa donosi popis lica, ki je Ministerstvo poljoprivrede odlikovalo za uzorne zemljaradnike. Tako »Piccolo« donosi taj popis pod naslovom: I premi conferiti agli agricoltori benemeriti (Nagrade podijeljene zaslužnim zemljaradnicima). Eto nekaj imena tih nagradjenih zemljaradnika:

1) S. A. R. il Principe Vittorio Emanuele di Savoia Aosta, conte di Tortino.

2) De Capitani d'Arzago S. E. marchese Giuseppe, Milano.

3) Negrotto Cambiaso Giustiniani marchesa Matilde fu Alessandro, Genova.

4) Ricasoli Filidolfi Corsini baronessa Giuliana fu Tommaso, Siena — id.

Ti su odlikovani največim odlikovanjem, Zlatnom zvezdom, a medju njima je jedini iz Julijske Krajine commendatore Brunner Rodolfo iz Trsta.

JURINA I FRANINA

Franina: Jopet san vidja unega medulince.

Jurina: Pak?

Franina: Te je pozdravija i reka da je prava istina da su svi medulinci štuti ljudi, ma da oni nisu spensali unu pismu za marku štelu. To da je ližnjanska stvar. Kad su počeli hoditi težaki u aršina i nositi doma kvindizine, sve divoke su pobisnile i svaka je stila imati aršinala. Tako je jedan medulinac poša prosliti mladu u Ližnjan i to do dobr kmetsku hižu. Njeji nisu dali, zač da je on siromah, a mladoj se je ulovila uha, aš je bija lipo obučen, je imao biciklet i dela je u aršinalu. A i basulinu je imao, i kanetu.

Jurina: Vranč je uša u današnje divoke. Delo njin vorja, kopati ne te i sve bi kako bisevine rinule za bokun svile ali za marku štelu.

Franina: Ter ti din, da je tako bilo i tamo. Mala je pošla za medulincen a pokle su njoj ližnjanski mladiči zvadili, da je ona kantevala:

Cu ga, cu ga majko
ima marku štelu
dela u aršinalu
ima bicikletu.

Cu ga ja, cu ga uzeti,
magari za priseči.

Jurina: Lipo su njoj je zbol. A znaš ti za unu novu.

Franina: Ti si čovik od velikega svita, a ja san ti, bi reka uni Smoljanac, samo čovlak, pak mi je draga kad te čujen. Ben, ča je?

Jurina: Znaš ti, brace moj, da je došlo niko čudnovato vrime. Na jenu priliklju, dva brata više nisu pretelji, inganali bi jedan drugega, prodali bi oca za šoldo. Svaki gleda da te privari, da privari kum kuma... Franina (upada u riječ): ... i kum kumu još lagnj.

Jurina: Ne znam, može biti da bi i kuma privarila kuma. Znaš da su ženske šegavije vajk, nego ni to to.

Franina: Ter znan, da ti vajk počimlješ od Adama, kako uni Tomažo ča je kleja, kad bi bila jako rabijan: Porka una ladra Jeva.

<p

NAŠA KULTURNA KRONIKA

ŠESTDESETLETNICA PISATELJA DR IVA ŠORLIJA

Ljubljana, dne 17 aprila 1937. (Agis) — V teku tega meseca piažnjuje slovenska javnost šestdesetletico kulturnega delavca dr. Iva Šorlija, znanega pisatelja.

Naš ožji rojak dr. Ivo Šorli, rojen v Podmolu na Tolminskem, leta 1877., živi kot notar v Mariboru, kjer obhaja 19. t. m. šestdesetletico svojega rojstva. — Gimnazijo je obiskoval v Gorici, pravo pa je študiral v Gradcu. Dolga leta je služboval na Goriškem, l. 1919. pa je moral iz svojega službenoga mesta v Pulju bežati pred pretečo mu konfincacijo v Jugoslavijo in biva zadnjih 11 let v Mariboru.

S pisateljevanjem je začel v zadnjih letih preteklega stoletja. Svoja prva dela je objavil kot lirik v almanahu modernistov »Na razstanku«. Kasneje je objavil svoje pesmi v »Ljubljanskem Zvonu«, »Dom in Svetu« in v »Slovenki«. Iz lirike je prešel kmalu v pripovedništvo, kar mu je kot vsekozi realnemu človeku mnogo bolj odgovarjalo. Kot tak je obogatil slovensko slavstvo z lepim številom romanov, novel in črtic. Skoro bi lahko trdili, da je eden od najplodovitejših naših pisateljev. Njegovo prvo večje delo je roman »Človek in nol«, s katerim je vnesel v slovensko prosto nove probleme pod vplivom Nitschejeve filozofije in se z njim takrat postavil med naše najboljše. Sledil je roman »Pot za razpotjem«, »Plameni«, »Novele in črtice«, roman »Romantike življenja«, »Gospa Silvija«, »Zadnji val«, »Golobovi«, »Petdeset odstotkov«, kriminalni roman »Pasti in zanjke«, »Sorodstvo v prvem členu«. Zelo priljubljena in posrečena

pripovedna oblika pri Šorliju je črtica in novela, katerih je mnogo raztresenih v raznih slovenskih revijah. Te je v zadnjih letih zbral in izdal v 6 knjigah »Zbranih spisov«, ki pa še čakajo in zaslužijo radi svoje pestrosti in zanimivosti izčrpnejne kritika in so dokaz njegove izredne plodovitosti.

V svojih spisih je največ obdeloval našega človeka, malomeščana in kmeta; zadnjega je posebno posrečeno in temeljito opisal v svojih delih, za kar je črpal snovi iz osebnih stikov, ki jih je imel kot notar s podeželskim ljudstvom; poleg tega je tudi sam sin tolminskega kmeta. Posebno ga je zanimal domači tolminski kot in v svojih delih nam je kaj lepo podal ta tipični milje svojega rojstnega kraja. Bil je prvi, ki je odkril značilnosti tolminskega človeka in njegove zemlje. Kasneje je dobil posnemalce v Preglju, Bevku in Kosmaču. Vsem štirim daje njihova rojstna zemlja neusmiljive vire snovi, motivov in problemov, s katerimi ustvarjajo svoja najboljša dela.

Poleg pripovedništva se je Šorli bavil z uspehom tudi z dramatiko in prevajanjem. Omenimo naj le »Blodne ognje«, Dumasovo »Damo s kamelijami« in »Tri navel« od Cervantesa.

Maribor se mu bo za njegovo plodovitno kulturno delovanje in udejstvovanje oddolžil s posebnim večerom v mariborskem gledališču.

K ostalih slovenskih javnosti se pridružujemo tudi mi z iskrenimi čestitkami in mu želimo še mnogo let bogatega življenja, ki naj mu da možnosti, da izvrši vse svoje načrte!

ISTARSKE NARODNE PJESEME

Jugoslovenska Matica u Zagrebu ima na skladu još tridesetak komada »Istarskih narodnih pjesama«, koje su štampane 1924 godine u Opatiji, a u nakladi »Istarske književne zadruge«. — U knjizi ima 410 istarskih narodnih pjesama.

Knjiga stoji 20 dinara, a ko pošalje taj iznos Jugosl. Matici u Zagrebu na čekovni broj P. S. 33.779, dobiva knjigu franko.

»ZAVJET« ANTE DUKIĆA NA SLOVAČKOM

»Nitriansky Kraj« donio je u svom broju od 3 IV pjesmu Ante Dukića »Zavjet« iz njegove zbirke »Od osvita do sutona«. Pjesmu je preveo poznati prevodilac iz naše književnosti, prof. dr. Vojtěch Mierka, direktor državne trgovacke akademie u Nitri.

VIJESTI IZ ORGANIZACIJA

NOVA UPRAVA ISTARSKEGA AKADEMICKOG KLUBA U ZAGREBU

Zagreb, 18 aprila 1937. U srijedu, dne 14 aprila održana je semestralna skupština Istarskog akad. kluba u Zagrebu za ljetni semestar. Iza običajnog pozdrava predsjednik kolega Franjo Baršović otvara skupštinu. Nakon osvrta na naše prilike, koje je ukratko prikazao, prelazi se na dnevni red.

U tajničkom izvještaju kolega Grgić Stanišlav doo je iscrpan rad kluba. Najprije se je s nekoliko riječi osvrnuo na sadašnje političke prilike. Klub je održao mnogo članinskih sastanaka s vrlo uspjalim predavanjima, pa je time održavao stalni kontakt medju članovima. Nadalje konstatira da su se prilike članova na socijalnom polju pobješale poslije osnutka menze, a to ima i vidnog utjecaja na njihove studije. Klub je održavao stalne veze s društvom »Istra« u Zagrebu, onda »Jugoslovenskom Maticom«, Zenskom sekcionom »Jug«, Matice te mnogim drugim emigrantim i tima sličnim organizacijama. Odbor je prizredio u zajednici s društvom »Istra« zabavu koja je veoma dobro uspjela. Iza pročitanih izvještaja blagajnika i ar-

hvara podijeljen je apsolutorij staroj upravi. Iz dviju predanih lista izabran je slijedeći odbor: Predsjednik: Posedel Antun, cand. ing. potpredsjednik Renko Franjo, cand. rer. comm. tajnik I. Jurković, Emil, stud. prava, tajnik II. Pužar Miloš, stud. sum., blagajnik I. Božić Slavko, cand. phil. blagajnik II. Ritoša Ante, cand. prava, arhivar: Erman Ivan, stud. phil., odbornik: Dodic Stanko, cand. phil. — Nadzorni odbor: Grgić Stanko, cand. phil. Zuccon Vlatko, asp. prava, Lukšić Janko, cand. ing.

Predsjednik preuzimajući dužnost zahvaljuje na iskazanom mu povjerenju, te molí članove za saradnju. U eventualjama izabran je za člana seniora Velenjan Ivan.

NOVO POVJERENIŠTVO »GORTAN—BAZOVIĆA U KREKI ZA CIJELI TUZLANSKI SREZ«

Sarajevo, 20 aprila 1937. Udrženje emigranata »Gortan—Bazovica« u Sarajevu osnovano je novo povjereništvu u Kreki za cijeli tuzlanski srez. Tom povjereništvu neka se prijave svi naši emigranti iz onih krajeva radi organiziranja i daljnijih uputa.

»GORTAN—BAZOVICA« SARAJEVO

dat se mora v tem smislu glasiti in biti pisan. »Narodni svet« in tej delegaciji zastopa dr. Josip Ferfolja, kot član in zastopnik lastnika pa dr. Lj. Tomašić, poveljstvo broda pa je imel pp. Vučetić. V pismenem mandatu, ki ga je izročil »Odbor za javni blagor« se govor, da »Odbor za javni blagor« pošilja tri svoje delegate »da zaprosijo od Antante također pomoći za mesto Trst, ki mu preti velika nevarnost. Ta mandat sta podpisala kot predsednik in kot podpredsednik Valerio in dr. Peucher, sopodpis pa ga je za »Narodni svet« še Rudolf Golouh. Ko so poslali nato italijanski pomorski komandi v Benetke brezični telegram, v kateremjavljajo svoj prihod, je ta odgovorila: »Zelo dobro, zelo dobro, zelo dobro, zelo dobro.«

Nato opisuje Prepeluh v podrobnostih vse dogodke, ki so se vrstili v zvezi z odhodom torpedovke. Zlasti je zanimivo poročilo, ki je bilo sestavljen po prihodu torpedovke nazaj v Trst od odboslanca. To poročilo pravi o odboslancu Marku Samaji, italijanskem nacionalistu, ki je izjavil ko je obširno popisal težavne razmere Trsta tako-le: »Zaradi tega sem prišel v Benetke, da obvestim o položaju svoje brate in zaprosim v imenu italijanske narodne zveze v Trstu: Italija naj okupira Trst in ga preskrbi z živežem!« Socialist Alfred Callini je izpolnil popis žalostnih razmer v mestu in v smislu svoje misije zaprosil za intervencijo Antanto, ali pa vsaj Italijo v sporazumu z njo. Odboslanec dr. Josip Ferfolja pa je sklicujoč se na

VAŽNIJI ČLANCI U »ISTRI«

od početka izlaženja do konca 1936 god.

(Nastavak iz uskršnjeg broja)

Nastavak III.

JULIJSKA KRAJINA — RAZNO

KRIZ LACKO: Istarski sokol u Puli 7-30. LOVRENČIĆ DRAGO: V septembarskih dneh 35-34.

LOVRENČIĆ JOŽA: Andrejec in njego-vi bratci 50-33.

LENAC Dr. RIKARD: Riječka topogra-fija. Nacionalni karakter Rijeke 12-34.

MAGAJNA BOGORIM: Sini jezero 51-32.

MARAKOVIĆ ADO: Istra je slovensko ime 9-33. Kako se ustvarajo heroji itali-janstva Julijske Krajine z lažo in slepar-stvom! Slučaj Štefanie Šilič (Sillich) 35-33.

MAŽIĆ M.: Nacionalna prošlost Rijeke 51-32.

MIHOVILOVIĆ IVE: Prva obiljetnica Bazovice 14-31. Jedan odlučan i pošten talijanski glas 15-31. Umro je dr. Eduard Slavik... 19-31. Slučaj Scipia Zlatopera 14-33. Fašističke statistike o slavenstvu Trsta 50-35.

MIHAC JAKOV: Narodni običaji u Istri. Brest u Istri 51-32. Narodna nošnja u Bre-stu 13-30.

NENNİ PIETRO: D'Annunzio na Rijeci 18-32.

PAJALIĆ NIKOLA: Kumičičeve gniaze Berseč 51-32.

PAVLOVIĆ PETER: Po slovenski obali od Stivana do Pirana 43-33. Nobeni iluzij 1-36. Ob petnaestletnici dogodkov v Krnici 14-36. Italijanska kolonizacija Julijske Kra-jine 17-36. O novi ribički naselbini na La-stovem 19-36. Nov zakon za pretvaranje priimkov v Italiji 20-36. Petnaestletnica kravavih volitev v Rimsko zbornico 20-36. Trst, prva žrtva Imperija 23-36. Posebni tribunal in Jugosloveni pod Italijo 25-36. Še o raznorodovalnih načrtih v Julijski Krajini 42-36. Sodno postopanje v Italiji v luči statistike 46-36.

PERUŠKO TONE: Odvukli su dock 13-32. Desetgodišnica aneksije Rijeke 10-34. Riječka u Rokčevu interpretacija 12-34. Riječko stanovništvo 12-34. Naša volska na Rijeci 12-34. Zadar i Lastovo 16-34. Zadru gradu na pridvratju 20-35. Živo slavenski Trst 24-34. Giosue Carducci i Julijska Krajina 27-35. Štampa u Julijskoj Krajini i asimilacija 34-34. Zagrijenost janjičara 43-34. Dalmatinski Vlasi u južnoj Istri. Osnivanje Premanture 49-34.

RADETIC ERNEST: Istra pod Italijom 1-30. Cijela je Istra 10-30. † Don Luka Kirac 1-31. 14. svibnja 1907 5-31. Zar još nije dosta? 12-31. Slava mučenicima! Živima i mrtvima 14-31.

RIJEČANKA T. N.: Mučenički grad 12-34.

ROJNIĆ ANTE: Proslava desetgodišnje oslobođenja Kastva 6-31. Detalji iz života dra Sedeja 51-32. Nazor i D'Annunzio 11-35. Akcija za osnivanje hrvatske gim-nazije u Puli 50-35.

ROJNIĆ MATKO: Statistički tragovi u prošlosti Istre 12-32. U Istri prije 25 godina. Izbori od 1907 i njihovo značenje 30-32. Povodom pisanja o jugozapadnoj Istri. Neke opaske na članak g. dra Šime Žužića 7-33. Monografija o Peroju 17-33.

ROKAC: U sjeni Sv. Vida 26-34.

SFORZA GROF CARLO: »Rijeka je po-stala žrtvom... ona je danas mrtav grad« 51-32.

ŠKALJER Dr. LOVRO: »Omnibus«. Je-dan zaboravljeni puljski list 49-34.

STROHAL RUDOLF: Moje uspomene o Rijeci. Hrv. gimnazija na Rijeci i njezina historijska uloga 12-34.

SEPIĆ VINKO: † Fran Flego 1-31. Starim istarskim borcevima 3-31. Most uzdisaja 12-31.

SIŠIĆ FERDO: Rijeka na konferencij mira i u Rapalskom ugovoru 12-34.

SORLI A.: Profili tolminskega dijaštva 29-34.

U. R.: Čakavski Slovenci v severni Istri 46-35.

VRĆON Dr. BRANKO: Njih skrbni naša radost 3-35.

VRDOLJAK STIPE: Suton sokolstva u Istri 11-32. Sokolstvo u Julijskoj Krajini 51-32. Na neprirodnih granici 50-33. U Liburniji na početku velikog rata 49-34. Borba o hrvatske natpise na stanicu Matulje 50-35. Za vrijeme svjetskog rata u Istri se je mnogo gladovalo 14-36.

ZIBERNA JOŠKO: Razvoj Trsta in Slo-venci 50-33. »Piccolo« šteje Italijane v Gorici 11-34.

ZIC NIKOLA: Slavenski karakter Istre 8-33. Istarskim šumama je i pod Mlečanima prijetila opasnost 2-34. Rijeka u historiji glagolice 12-34. *

* — Biranje župana u Pazinu u staro vrijeme 6-30. Jezik u Istri u prošlosti i sad-ašnosti 7-30. Kako je bilo u Istri koncem XVIII. i početkom XIX. stoljeća 8-30; 10-30. Odjaci lanjske tragedije na Bazovici 15-31. Proces u Rimu 23-31. Korčula pod Italijom 24-31. Mussolini i Julijska Krajina 24-31. Talijanski publicista Alberto Smareglia is-pravno govori o nacionalnom karakteru Ju-lijske Krajine 4-32. Tolmin 9-32. Sečanje na rad sokolstva u Trstu 10-32. Postojna 13-32. En mesec labinske republike 14-32. Krn 24-32. Istarski fašizam 24-32. Požig tržaškega »Balkana« 37-32. Francesco Giunta opet u Trstu 37-32. Kolonat 45-32. Pobune naših seljaka u sjevernoj Istri pred Tribunalom 48-32. Drago Bajec 42-32. Slo-mlijeni, bolesni vraćaju se iz tamnica... Nekoliko amnestiranih 49-32. Trst i Vene-cija 4-33. Kriminal u Julijskoj Krajini 4-33. »I gialli del Podgora« 8-33. Bugari i Julijska Krajina 11-33. Preteča Vladimira Gor-tana 12-33. Naši politički kaznjenci v Italiji 14-33. Marezige, heroisko i mučenlje-ko selo na Koparštini 19-33. Sokolstvo za Ju-lijsku Krajino 26-33. Naš novi mučenik Va-lentin Eržen 26-33. Lindar 33-33. Primorski akademiki 49-32. Uspomena iz vremena okupacije. Naša omladina u Istri, Trstu i Gorčkoj za okupaciju 50-33. Zanella — epizoda u burnom životu Rijeke 12-34. Italija zauzimje Rijeku 2-34. Sv. Nazarij in Koperščina 30-34. Peljali so nas kot teleta v klavnicu 3-36.

TRAŽE SE RADNICI

PREDUZEĆE TRAŽI RADNIKE KOJI SU VEĆ RADILI U FABRIKAMA SUMPO-RA I KOJI SE U TOM POSLU DOBRO RAZUME.

OBAVEŠTENJA DAJE SAVEZ JUGO-SLOVENSKIH EMIGRANTSKE UDRUŽE-NJA, BEograd, Kosovska ul. 39/IV.

svoj pismeni mandat in omejeno pooblastilo prosi za intervencijo Antanto in ne samo Italijo, kako je storil to g. Samaja. Smatral je dalje začasno okupacijo Trsta po Italiji, izuzemši v primeru, da dobi Italija za to nalogu od Antante, zaenkrat kot preuranjeno, ker misli, da se morajo poli-tična in državopravna vprašanja glede spornih zadev med Italijo in Jugoslavijo rešiti šele na mirovni konferenci.

General Diaz